

RADYOTERAPİ NEDİR, NEDEN YAPILIR, BEKLENEN FAYDA NEDİR?

Radyoterapi (Işın tedavisi veya şua tedavisi) kanser hücrelerinin iyonize radyasyon ile öldürülmesi veya büyümesinin engellenmesi amacıyla uygulanan bir kanser tedavisi şeklindedir. Pelvik bölgede yerleşen kanserlerde size uygulanacak olan radyoterapi hastalığınızı kontrol altına almaya ve/veya hastalığınızı ortadan kaldırmaya yöneliktir. Radyoterapi tümörün olduğu bölgeye ya da ameliyat öncesi tümör olduğu bilinen alana ve riskli lenf bezlerine veya lenf bezi alanlarına uygulanır. Radyoterapi varsa gözle görünen tümörlü bölgelere ya da tümörlü bölge cerrahi işlem ile çıkarıldı ise gözle görülmeyen olası mikroskopik tümör hücrelerinin yok edilmesini hedeflemektedir.

RADYOTERAPİ UYGULANMAMASI DURUMUNDA KARŞILAŞILABİLECEK SONUÇLAR NELERDİR?

Bu tedaviyi almayı reddedebilirsiniz. Bu tedaviyi almak isteğe bağlıdır ve reddettiğiniz takdirde hastalığınız ilerleyebilir, tümör büyüyerek diğer organlara baskı yapabilir ve diğer organlara yayılarak yaşamınızı tehdit edebilecek durumlar gelişebilir.

RADYOTERAPİ PLANLAMASI NASIL YAPILIR, KİMLER TARAFINDAN YAPILIR, NE KADAR SÜRER?

Sizlere tedavi öncesinde simülasyon randevüsü verilir. Simülasyon tedaviye başlamadan önce gerçekleştirilen, tedavi için bir ön hazırlık aşamasıdır. Simülasyondan önce size verilen 1-1.5 litre ilaçlı suyu içmeniz ve mesanenizin ilaçlı suyla dolması gerekmektedir. Bilgisayarlı tomografi cihazında size özel bir pozisyon verilerek sabit bir şekilde yatışınızın sağlanması gerekmektedir. Işınlanacak alanlar belirlendikten sonra, bilgisayarlı tomografi cihazı ile filminiz çekilecektir. Ancak bu işlem tamamlanana kadar hareket etmeden yatmanız gerekmektedir. Çekilen bu görüntüler fizik planlama yapacağımız sisteme aktarılır. Doktorlarınız tarafından çekilen film üzerinde hastalıklı bölgeler, hastalığın yayılımı açısından risk oluşturacak bölgeler ve bu alanlara yakın normal tüm doku ve organlarınız belirlenir ve radyoterapiyi nasıl alacağınız planlanır. Bu işlemler tamamlandıktan sonra medikal fizik uzmanı tarafından radyasyon planlarının kontrolleri yapılarak tedaviniz onaylanır.

Tedavi esnasında herhangi bir ağrı, acı hissedilmez. Tüm radyoterapi işleminin uygulanması 10 ile 20 dakika arasında değişmektedir (yatırılış, pozisyon verme ve tedavi). Tedavinin özellikle ilk günü ve tüm tedavi süresince belli günlerde tedavi alanınızın doğruluğunu tespit etmek için çekimler yapılır. Radyoterapi uygulaması sırasında, tedavi odasında yalnız olacaksınız fakat tedaviye alan teknisyen monitör ile dışarıdan izleyecek, gerekirse dışarıdan sesli olarak iletişime geçecektir.

Tedavi sizin için planlanmış olan belirli bir sürede (.....gün) uygulanacaktır. Bu süre sizin tedaviye verdiğiniz cevaba veya bünyenizin tedaviyi kaldırma süresine göre de değişebilir.

Tedavinin özellikle ilk günü, film çekimleri yapılarak, tedavi edilecek alanın doğrulama işlemi yapılacağı için, tedaviniz biraz daha uzun sürebilir. Radyoterapi uygulaması sırasında, tedavi odasında yalnız olacaksınız fakat tedaviye alan teknisyenler sizi monitör ile dışarıdan izleyecek, gerekirse dışarıdan sesli olarak iletişime geçecektir.

Günlük tedaviler sonrası tedaviden çıktığınızda etrafınıza radyasyon yaymanız söz konusu değildir. Birlikte yaşadığınız kişiler için risk oluşturmaz.

PELVİK BÖLGE RADYOTERAPİSİNE BAĞLI İSTENMEYEN YAN ETKİLER NELERDİR?

Radyasyon hastalıklı dokuları etkilerken, tedavi alanı içerisinde kalan normal dokuları da etkileyebilmektedir. Dikkatli ve modern bir radyoterapi planlaması ile oluşabilecek bu yan etkiler minimal olmakla birlikte yine de radyoterapi sırasında ve sonrasında oluşabilen bazı yan etkilere engel olunamamaktadır. Bu yan etkiler, başlangıçta hafif olup, tedavinizin sonlarına doğru artabilir. Yan etkilerin tümü her hastada görülmeyebilir. Bireylerin radyasyona göstereceği reaksiyon farklılık gösterebilmektedir. Nadir de olsa yan etkiler cerrahi müdahale gerektirebilir.

Tedavi sırasında gözlenebilen yan etkiler:

1. Tedavi alanında deride kızarıklık, tedavi alanında kıl dökülmesi
2. İdrar sıklığında artma
3. Gece idrara çıkma sıklığında artma
4. İdrar yaparken ağrı ve yanma
5. Büyük abdestini yaparken yanma ve ağrı
6. Makattan taze kan ve mukus gelmesi
7. Barsak hareketlerinde hızlanma ve gaz
8. İshal
9. Karında kramp şeklinde ağrılar
10. Perine bölgesinde ağrı ve yanma hissi

Tedaviden sonra gelişebilen geç dönem yan etkiler:

1. Tedavi alanında deride kalıcı renk değişikliği ve kıl dökülmesi
2. Makattan damla tarzında kanama
3. Büyük abdest alışkanlıklarında değişiklikler
4. Tedavi bölgesindeki doku ve organlarda yaralar
5. İdrar yollarında daralmalar
6. Makatta daralmalar
7. Mesane kapasitesinin azalması
8. Tedavi alanlarındaki kemiklerde, özellikle femur (uyluk kemiği) başında nekroz
9. Tedavi alanı içerisine giren mesane, rektum ve ince barsak kısımlarında nekroz, karın iç organları arasında ameliyat gerektirebilecek fistül oluşumu veya bağırsaklarda hasar,
10. Vajinal kuruluk
11. Over (yumurtalık) fonksiyonlarının bozulması (Menapoz, sterilite), **seksüel impotans**
12. **Radyasyona bağlı mesane iltihabı ve bacak ödemi gelişebilir.**
13. Uygulanılacak radyasyon tedavisi, 5-20 yıl sonrasında, radyoterapi alanında %0.1-1 oranında ikincil kanser gelişimine neden olabilmektedir.

HASTANIN SAĞLIĞI İÇİN KRİTİK OLAN YAŞAM TARZI ÖNERİLERİ:

Radyoterapi sırasında ciltte kızarıklık ve koyulaşmalar olabilmektedir. Bunları önlemek için radyoterapi bölgesine sıcak su teması (sıcak duş, kaplıca vb.), tahriş edici işlemler (kese, kaşıma vb.) uygulanmamalıdır. Tedavi sonrası radyoterapi alanının havalandırılması ve kuru tutulması önerilir. Pamuklu giysiler giyilmelidir. Güneş ile temas önlenmelidir. Hastalığınız nedeniyle uygulayacağımız radyoterapiye bağlı halsizlik gözlenebilmektedir.

Doktorunuz önerene kadar cinsel ilişkiye girmeyiniz. İdrar yaparken yanma yakınması için sonraki 1-2 gün boyunca her gün 8-10 bardak su içiniz. İshal yakınmanız varsa ciddi kilo kayıpları gelişebilmektedir. Tedavi boyunca karbonhidrat ağırlıklı değil yapıcı ve onarıcı özellikleri olan protein ağırlıklı beslenme şekli ve lifli gıdalar tüketilmesi önerilmektedir. Yağlı ve ağır beslenme düzeninden uzaklaşılması tavsiye edilir, daha nötr tatlar almak (asitli, acılı ve ekşili tüketmek mukozayı tahriş edecektir) daha uygun olacaktır. Tedavi tamamlandıktan sonra, tedavi süresince olması beklenen kas kaybının önüne geçmek için düzenli egzersizler (belli bir mesafe yürüyüş gibi), sigaranın ve alkolün kanser tedavisi ile birlikte hayatınızdan tamamen çıkartılması ve düzenli uyku önerilmektedir. Eğer 38 derecenin üzerinde ateş, karın ağrısı, 24 saatten uzun süren idrar yapamama, kanamalı idrar yapma şikayetleriniz olursa doktorunuza veya siz yakın bir acil servise başvurunuz.

Tedavi sırasında mutlaka belirtilen zamanlarda poliklinik kontrolünüz için doktorunuzu görünüz, Radyoterapinin ve kemoterapinin yan etkilerini azaltmaya yönelik size verilen ilaçlarınızı almayı ve önerilere uymaya dikkat ediniz.

GEREKTİĞİNDE AYNI KONUDA TIBBİ YARDIMA NASIL ULAŞILABİLECEĞİ

Tıbbi yardıma ihtiyacınız olduğu durumda doktorunuzla görüşebilirsiniz. Mesai saati dışında acil durum varsa en yakın acil servise gitmeniz gerekmektedir.

HASTAYA ÖZGÜ DURUMLAR (Kullandığı ilaç/lar, hastalıkları, diyet katkı maddeleri, bitkisel ilaçlar, vb varsa açıklayınız. Yok ise yok olarak belirtiniz)

- Doktorumdan tıbbi durumumun tanı ve tedavisi ile ilgili yapılacak tıbbi tedavi konusunda ve bu tedavinin gerekliliği, girişimin seyri ve diğer tedavi seçenekleri hakkında ayrıntılı bilgi aldım.
- İşlem sırasında oluşabilecek olumsuzluklar ve olası riskleri bana ayrıntıları ile anlatıldı.
- Bana önerilen tanı ve tedavi yöntemlerini reddettiğim zaman sağlığımı tehdit edici hangi risklerin olabileceği, bu tedavi yerine uygulanabilecek bir başka tedavi yönteminin bulunup bulunmadığı konusunda bilgilendirildim.
- Bu formda tanımlananlar dışında yapılacak herhangi bir ek girişimin yalnızca sağlığıma yönelik ciddi zararların önlenmesi ve yaşamımın kurtarılması için uygulanabileceği bana anlatıldı.
- Kimlik bilgilerim ifşa edilmemek kaydıyla, hastalığımla ilgili tüm tıbbi veriler ile her türlü tetkik materyallerinin ve tetkik sonuçlarının eğitim ve bilimsel çalışma amaçlı olarak kullanılabilmesi bana anlatıldı. Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Aklım başımda ve kendimi karar verecek yeterlilikte görüyorum.
- İstemediğim takdirde tedavi/girişime onam vermek zorunda olmadığımı ve/veya istediğim aşamada vazgeçebileceğimi biliyorum.

Not: Lütfen el yazınızla "okudum, anladım ve kabul ediyorum" yazınız ve imzalayınız.

İŞLEMİ YAPAN (Hekim)

Adı – Soyadı :

Kaşe / İmza :

Tarih / Saat : ___/___/____ _ / ___

Ben “Bilgilendirme ve Rıza Belgesinin” içindeki bilgileri hastanın kendisine, ebeveynine veya yakınlarına yapabileceğim en iyi şekilde aktardım

Hastanın veya Yakınının

Adı- Soyadı :

Tarih-Saat : ___/___/____ _ / ___

İmza :

Yakınlık Derecesi: